

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/23558,Zaklady-Tworzyw-Sztucznych-Pronit-w-Pionkach.html>
2022-10-05, 11:25

Zakłady Tworzyw Sztucznych Pronit w Pionkach

Zakłady Tworzyw Sztucznych Pronit w Pionkach, powstały w 1922 jako Państwowa Wytwórnia Prochu i Materiałów Kruszących, od 1932 Państwowa Wytwórnia Prochu, od 1949 Wytwórnia Chemiczna nr 8, od 1958 Zakłady Chemiczne Pronit w Pionkach (od 1964 im. Bohaterów Studzianek), od 1971 Zakłady Tworzyw Sztucznych Pronit im. Bohaterów Studzianek, od 1977 Zakłady Tworzyw i Farb Pronit im. Bohaterów Studzianek, od 1982 ponownie Zakłady Tworzyw Sztucznych Pronit im. Bohaterów Studzianek. Zakłady produkowały na potrzeby wojska (nitroceluloza, proch) i cywilne (nitroceluloza lakierowa, celulooid, płyty gramofonowe, melamina, polwiplasty, materiały wybuchowe dla górnictwa). Budowa i rozwój zakładu przyczyniły się do powstania osady miejskiej Zagożdżon (od 1932 Pionki), która w 1954 uzyskała prawa miejskie.

IX - X 1980 większość załogi poparła działania inicjujące powstanie „S”; 2 X 1980 w Zakładzie Skóry Syntetycznej Polcorfam (wchodzącym w skład Pronitu) powstał Komitet Robotniczy, który 11 X przekształcił się w Tymczasowy Komitet Założycielski „S”; do końca X na poszczególnych wydz. tworzone struktury „S”. 4 XI powołano Zakładowy Komitet Założycielski „S” w składzie: przew. Zdzisław Smal, Arkadiusz Świeżowski, Krzysztof Fabis, Marek Majewski, Stanisław Wilczek; związkowcy z Pronitu brali udział w większości akcji protestacyjnych i in. działaniach ogłaszanych przez MKZ Ziemia Radomska i KKP. 13 XI 1981 w kościele św. Barbary w Pionkach poświęcono sztandar „S” Pronitu oraz pamiątkowy krzyż. Poświęcenia dokonał biskup pomocniczy diecezji sandomierskiej ks. Walenty Wójcik. Po ceremonii nastąpił przemarsz uczestników uroczystości ulicami miasta na teren zakładu, gdzie postawiono poświęcony krzyż.

13 XII 1981 internowano: Zbigniewa Dziubasika, Tomasza Kitowicza, Zdzisława Kowalskiego, Henryka Łęckiego, Zdzisława Mazura, Tadeusza Żaka; Pronit zmilitaryzowano, w VI 1982 nadano mu status przedsiębiorstwa przemysłu obronnego. W l. 80. związkowcy w Pronicie podejmowali takie akcje protestacyjne, jak noszenie znaczków „S”, odejście od maszyn na kilkanaście min., kolportowanie podziemnych pism („Tygodnik Mazowsze”, „Informator NSZZ „Solidarność” Regionu Środkowo-Wschodniego”, „Wola”, „PWA. Przegląd Wiadomości Agencyjnych”, „Barykada”) i ulotek. Na pocz. 1989 reaktywowano w Pronicie działalność „S”, od IV działała legalnie; przew. KZ został Józef Monkosa. W 1994 Pronit został przekształcony w spółkę Skarbu Państwa i zmienił nazwę na ZTS Pronit SA. W 2000 ZTS Pronit SA utracił płynność finansową, co doprowadziło do ogłoszenia we IX upadłości zakładu. W 2005 Urząd Miasta Pionki odkupił od syndyka masy upadłościowej majątek Pronitu; w 2018 funkcjonowały wyodrębnione z Pronitu: Zakład Produkcji Specjalnej Pionki, FAM-Pionki.

Marek Wierzbicki

[Region Ziemia Radomska, Pionki](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)